

تعریف:

کلسیم یکی از اجزای معدنی خون است که به تنظیم ضربان قلب، انتقال پیام‌های عصبی، انقباض عضلات و تشکیل استخوان و دندان‌ها کمک می‌کند. افزایش یا کاهش غلظت کلسیم خون می‌تواند مشکلات جدی و گاهی تهدید کننده زندگی به بار آورد، به نحوی که غشاهای تمام سلول‌های بدن، عضلات، استخوان‌ها، غدد پاراتیروئید و هورمون‌های پاراتیروئیدی (که تنظیم کننده جذب و استفاده از کلسیم هستند) همگی تحت تأثیر قرار می‌گیرند.

❖ کاهش غلظت کلسیم خون:

➤ علایم شایع کاهش غلظت کلسیم خون:

- گرفتگی عضله، پرش، بی‌حسی و سوزن سوزن در دست‌ها و پاها
- تشنج
- نامنظمی ضربان قلب
- افزایش فشار خون

✚ علل کاهش غلظت کلسیم خون:

- کاهش فعالیت غدد پاراتیروئید به علت بیماری یا آسیب به هنگام جراحی در گردن
- دریافت ناکافی کلسیم و ویتامین D در رژیم غذایی
سوءجذب از دستگاه گوارشی (معمولاً بدون علت مشخص)
- التهاب لوزالمعده
- نارسایی کلیه

- سوختگی یا عفونت شدید

- کاهش غلظت منیزیم خون

❖ عوامل افزایش دهنده خطر کاهش

غلظت کلسیم خون:

- مصرف بعضی از داروها، از جمله داروهای ادرار آور تیازیدی و مسدود کننده‌های کانال کلسیمی
- آسیب، سرطان، یا جراحی غده تیروئید یا غدد پاراتیروئید
- افراط در مصرف الکل که باعث نامناسب بودن تغذیه می‌شود.

• افزایش غلظت کلسیم خون:

➤ علایم شایع افزایش غلظت کلسیم خون:

- افسردگی، هذیان، گیجی
- تشنج و اغماء (تنها در بدترین موارد)
- بی‌حالی و خواب آلودگی
- بی‌اشتهایی
- استفراغ و اسهال
- کم‌آبی بدن و تشنگی
- نامنظمی ضربان قلب
- کاهش فشار خون

✚ علل افزایش غلظت کلسیم خون:

- وجود شکستگی‌های متعدد و استراحت طولانی مدت در تخت

○ تومورهای خوش خیم یا بدخیمی که استخوان را تخریب می‌کنند.

○ پرکاری غدد پاراتیروئید

• عوامل افزایش دهنده خطر افزایش

غلظت کلسیم خون:

- ✓ تغذیه نامناسب، به خصوص مصرف بیش از اندازه محصولات لبنی یا آنتی‌اسیدهای حاوی کلسیم زیاد
- ✓ عدم فعالیت یا استراحت طولانی مدت در رختخواب به هر علت
- ✓ تزریق مکرر خون حاوی سیترات
- ✓ بیماری مزمن کلیه

پیشگیری:

- از آنتی‌اسیدهای حاوی کلسیم، به صورت مرتب استفاده نکنید.

- داشتن یک رژیم طبیعی و متعادل

- هیچ‌گاه الکل ننوشید.

عواقب مورد انتظار:

اغلب موارد با درمان در عرض یک هفته معالجه می‌شوند، مگر اینکه علت به هم خوردن تعادل کلسیم خون، سرطان باشد.

عوارض احتمالی:

- ایست قلبی
- شکستگی استخوان‌های ضعیف
- سنگ کلیه (در موارد افزایش غلظت کلسیم خون)
- زخم معده و اثنی عشر (در موارد افزایش غلظت کلسیم خون)

صورت کلی درمان:

- آزمایشات تشخیصی ممکن است شامل آزمایش خون از نظر سطح کلسیم، نوار قلب، و عکس برداری از استخوان‌ها باشد.
- پیش از اینکه برنامه درمانی برای پیشگیری از عود مشکل طرح ریزی شود، باید علت زمینه ساز معلوم شود.
- داروها:

در حالت کاهش غلظت کلسیم خون، کلسیم وریدی در حالت افزایش غلظت کلسیم خون، محلول سالیس داخل وریدی و ادرار آور فعالیت:

پس از شروع درمان، با رو به بهبود گذاشتن علائم، فعالیت‌های عادی خود را از سر گیرید.

رژیم غذایی:

در موارد کاهش خفیف غلظت کلسیم خون، از مکمل کلسیمی و ویتامین D استفاده نمایید. شیر و محصولات لبنی نیز بیشتر مصرف کنید. درمان باید تا آخر عمر ادامه یابد.

در موارد افزایش خفیف غلظت کلسیم خون، مصرف محصولات لبنی و آنتی‌اسیدهای حاوی کلسیم را محدود کنید.

در این شرایط به پزشک خود مراجعه نمایید:

- اگر شما یا یکی از اعضای خانواده تان علائم به هم خوردن تعادل کلسیم خون را دارید.
- اگر پس از آغاز درمان، علائم بدتر شوند یا رو به بهبود نگذارند.

منابع: منبع: پرستاری داخلی و جراحی برونر و سوارث
پرستاری کودکان مارلو

افزایش و کاهش کلسیم خون

تیس و تنظیم: واحد آموزش بیارستان

بهار 95